

Quan sobra l'interrogant

L'actual independentisme econòmic expressa una inflexió neoliberal del nacionalisme català

JOAQUIM COLL I DANIEL FERNÁNDEZ

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 5 de juny del 2010

Aquest dijous passat, TV-3 ens va obsequiar amb un programa especial de gairebé una hora i mitja, titulat *Adéu, Espanya?*, que constitueix als nostres ulls un sofisticat exercici televisiu al servei d'una tesi política predeterminada: la viabilitat econòmica i jurídica de la secessió. En definitiva, vam veure un al·legat a favor de la independència que, encara que pretenia simular ser un treball periodístic neutral, ofería un relat construït amb la clara intenció que el telespectador respongués afirmativament al títol del programa. Així doncs, *Adéu, Espanya?* no deixava de ser una pregunta purament retòrica. I l'esforç comparatiu de Catalunya amb Quebec, Escòcia i Groenlàndia no passava de ser una coartada sempre favorable a la tesi que defensava el programa. Els arguments polítics de fons contraris a la independència quebequesa o escocesa no es van sentir i només van aparèixer acadèmics que han escrit treballs a favor de la separació dels territoris citats.

El tractament del *cas català* va ser per a nota. Vist des de fora, sembla que a Catalunya hi hagi un clamor independentista al qual només s'oposa el marc jurídic espanyol. Ens va sorprendre que un programa amb un accent tan econòmic no dediqués, per exemple, ni un segon a discutir sobre el nou finançament autonòmic del 2009 i fins a quin punt aquest ha introduït una metodologia federal en el repartiment territorial dels recursos.

Per un altre costat, el documental ens va semblar expositivament monòton i de contingut no gaire substanciós. Això sí, les imatges de les valls verdes i de les glaceres nòrdiques eren realment boniques i la intervenció animada dels *playmobils* estava molt aconseguida. Però no és la nostra intenció polemitzar amb un programa televisiu, encara que ens preocupa una utilització tan parcial de recursos públics per part d'una televisió també pública.

El fet rellevant és que el programa donava a entendre que els catalans no tenim cap altra opció el 2010 que no sigui escollir entre acceptar resignadament una suposada involució autonòmica o sumar-nos civilitzadament i amb tenacitat castellera a la secessió territorial. Segons la nostra opinió, el que és interessant de discutir són els arguments economicistes d'aquest nou sobiranisme neoliberal que ha irromput amb força des de fa uns anys i que el programa difonia acríticament. D'entrada hem de dir que no perdrem ni un minut a negar que una Catalunya independent sigui factible econòmicament. Però no per això deixem de ser federalistes. Ramon Trias Fargas va ser el primer que va argumentar acadèmicament que un Estat català era viable sense que per aquest motiu deixés de ser partidari del federalisme per a Espanya com a solució definitiva. Doncs bé, nosaltres continuem pensant que la societat catalana se sent part d'Espanya, encara que el projecte sociopolític espanyol a vegades no és viscut plenament com a propi perquè no incorpora positivament i suficientment la dimensió catalana i la catalanitat. No hem assolit, és clar, la plenitud de l'Espanya plural i federal, però no veiem tampoc cap raó definitiva per desistir en aquest anhel.

Des de mitjans dels anys 90, el raonament funcional s'ha convertit en el recurs més habitual per justificar la secessió, la reivindicació d'una sobirania «completa» o el confús exercici del dret a decidir. ¿A què respon la irrupció d'aquest *independentisme de la butxaca*? Al nostre entendre, a la impossibilitat de saltar el mur de la doble identitat majoritària dels catalans. Avui, gairebé el 75% dels ciutadans comparteixen en graus diversos catalanitat i espanyolitat. Enfront d'això, el discurs funcional, que emfatitza la pura lògica cost/benefici entre Catalu-

nya i Espanya, és la moneda corrent de tot el magma sobiranista. Al no poder ensorrar aquesta dualitat identitària, l'independentisme fa una pirueta que pretén senzillament obviar aquesta realitat recurrent a un argument de *lesa humanitat*: l'espoliació econòmica i el tracte colonial.

Avui, l'independentisme no pot ser històric perquè li resulta impossible reivindicar el projecte polític del catalanisme decididament hispanista. Tampoc pot ser sociològic perquè xoca contra la sòlida identitat dual dels catalans, ni tampoc s'atreveix a recórrer a arguments purament culturals o lingüístics. En definitiva, es presenta només com una opció funcional mitjançant la dramatització d'una tesi econòmica. Som, doncs, davant d'una clara inflexió neoliberal del nacionalisme català. En realitat, aquest gir pretén un objectiu clar: forçar el pas de molts catalanistes cap a l'independentisme, per a la qual cosa fa falta proclamar com a inviable l'aposta per l'Espanya plural, desacreditar a cada pas el model autonòmic i afirmar la inutilitat del seu perfeccionament federal. Doncs bé, en essència, això és el que ens va oferir l'*Adéu, Espanya?*, de TV-3. Li sobrava l'interrogant.